

eTwinning и развој основних вештина ученика

О истраживању

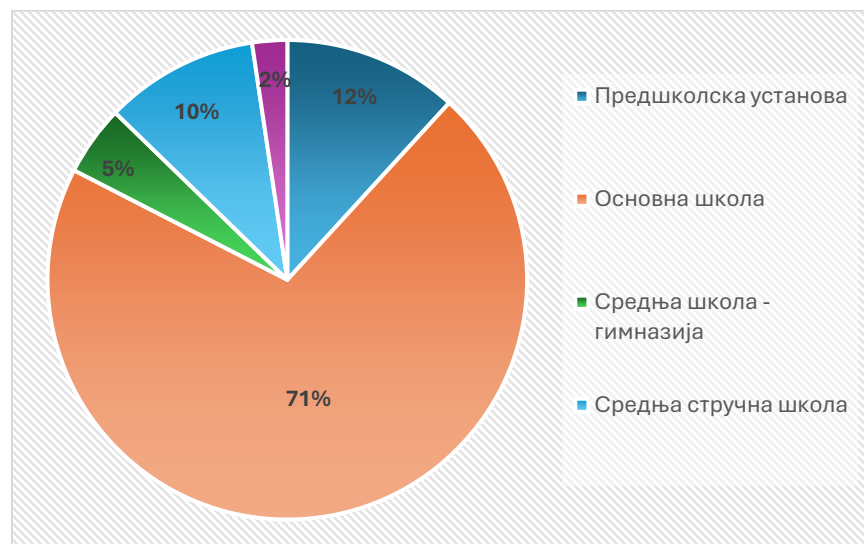
Циљ овог упитника био је прикупљање података о искуствима и запажањима наставника у вези са развојем основних вештина ученика путем активности на платформи eTwinning. У складу са оквиром Европске уније, под основним вештинама у овом истраживању подразумевају се: писменост, математика, природне науке, дигиталне вештине и грађанство.

Истраживање је спроведено са намером да се стекне дубљи увид у начин на који eTwinning доприноси развоју ових вештина, као и да се препознају кључне активности, приступи, изазови и потребе у оквиру eTwinning заједнице у Србији.

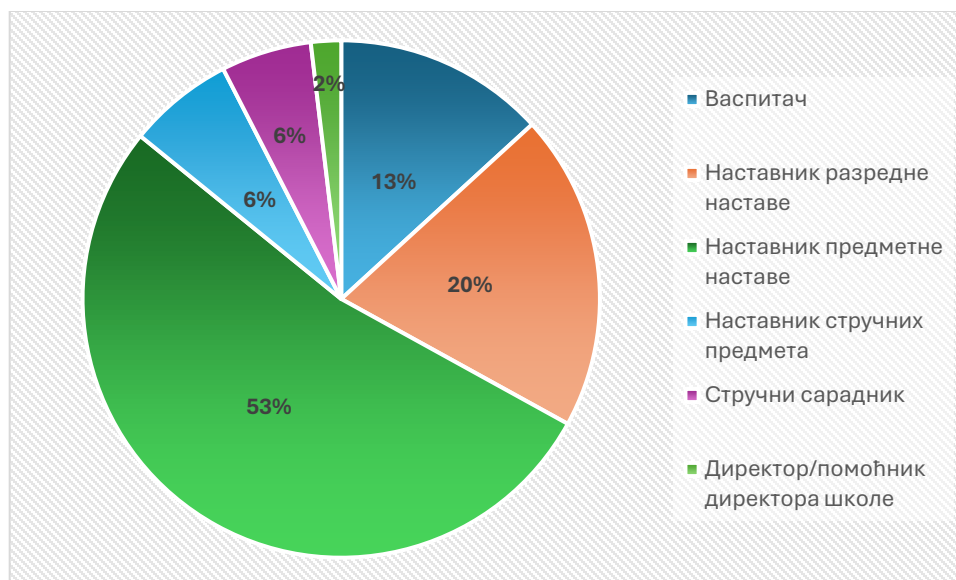
Карактеристике узорка

Узорак чини **212 активних eTwinning корисника** из Србије.

- **Структура према типу установе:** Већина испитаника (71%) долази из основних школа, 12% из предшколских установа, 10% из средњих стручних школа, 5% из гимназија, док 2% ради у школама за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом (Слика 1).
- **Структура према позицији:** Најзаступљенији су наставници предметне наставе (53%) и наставници разредне наставе (20%) (Слика 2).

Слика 1: Структура узорка према установи испитаника

Слика 2: Структура узорка према позицији у установи

Посматрано према наставним областима, највећи број испитаника долази из области језика (26%) и разредне наставе (19%), а следе предшколско образовање (14%) и природне науке (13%).

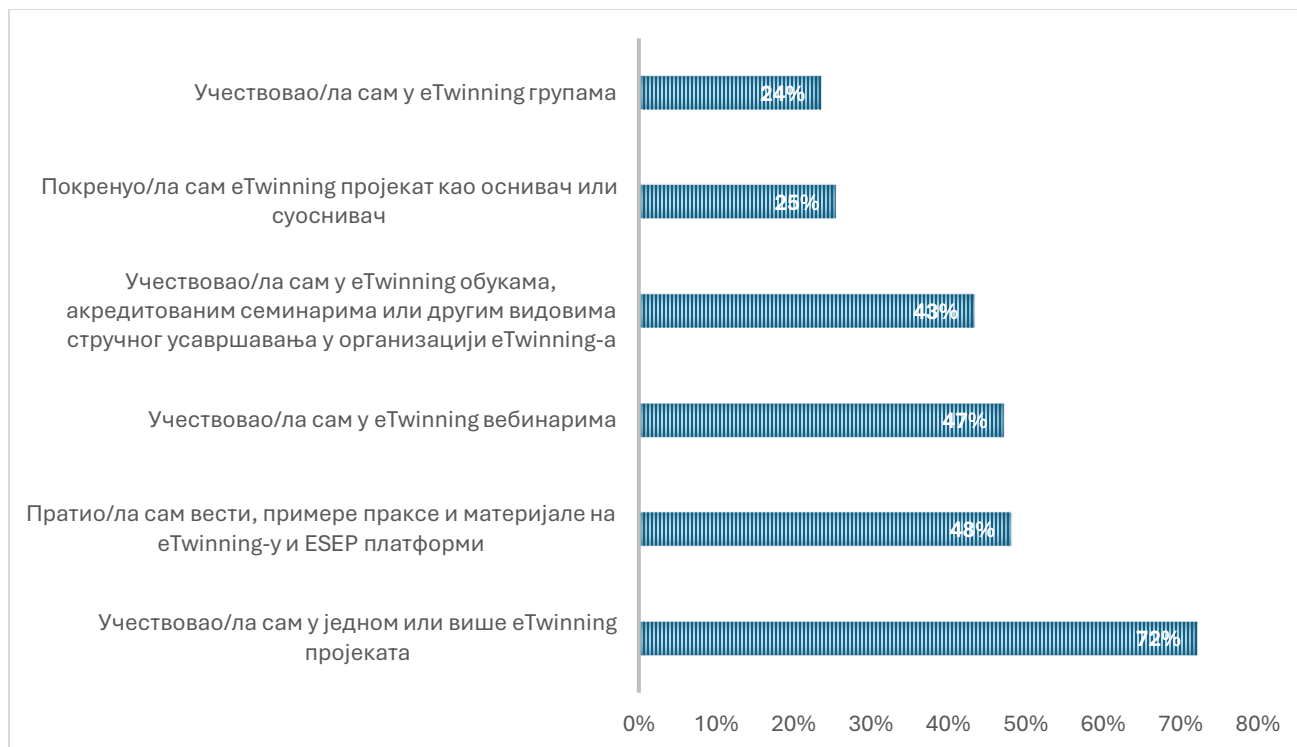
Активности на eTwinning платформи

Анализа искуства испитаника на eTwinning платформи показује релативно уједначену дистрибуцију:

- **Искуство (у годинама):** Највећи број наставника има између 1 и 3 године искуства (36%), затим мање од годину дана (22%), док групе са искуством од 4 до 6 година, односно 7 и више година, чине по 21% узорка.
- **Број реализованих пројеката:** Већина испитаника је до сада реализовала између 1 и 5 пројеката (59%), 17% није учествовало ни у једном пројекту, док је по 12% испитаника реализовало између 6 и 10, односно више од 10 пројеката.

У погледу интензитета активности у претходне две године, највећи део узорка процењује свој ангажман као умерен. Четвртина испитаника (26%) наводи да је била веома активна, 16% је било ретко активно, док 10% није имало активности у овом периоду.

Када је реч о конкретним облицима eTwinning активности током последње две године, доминира учешће у пројектима (72%). Скоро половина испитаника редовно прати вести, примере праксе и материјале на eTwinning-у и ESEP платформи, те учествује у вебинарима, обукама, семинарима и другим облицима стручног усавршавања (Слика 3).

Слика 3: У којим облицима еTwinning активности сте учествовали у последње две године? (N=212)

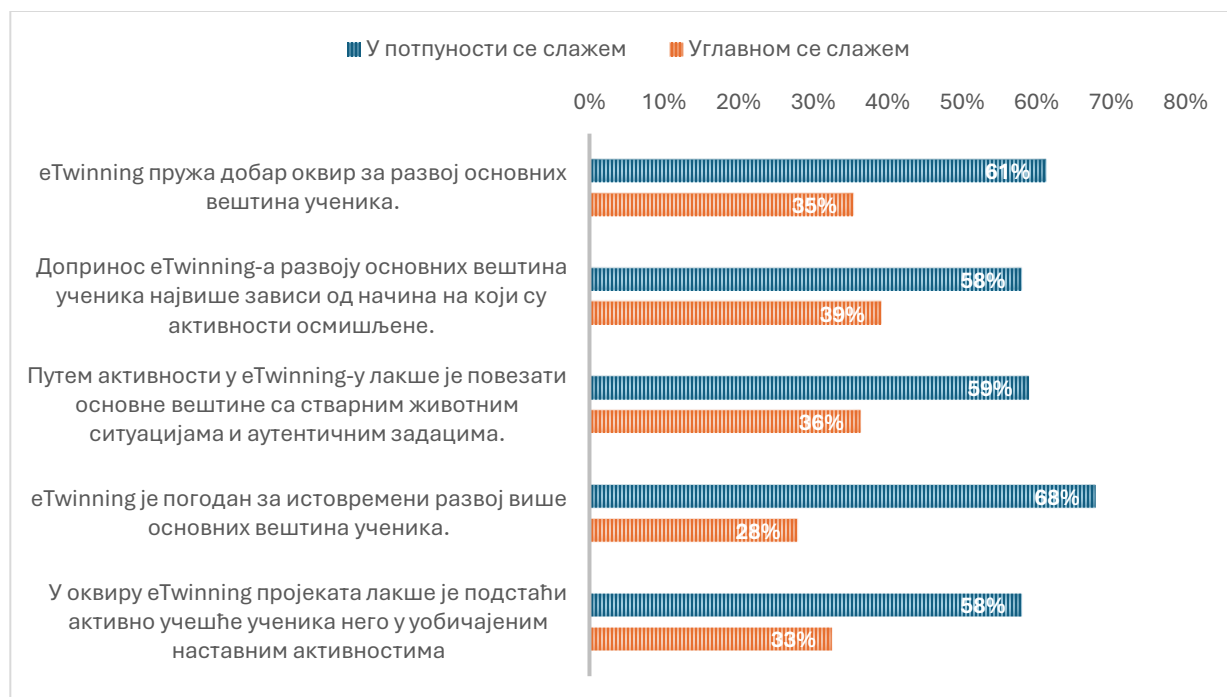
Општа процена доприноса еTwinning-а развоју основних вештина

Перцепција доприноса еTwinning-а развоју основних вештина ученика је изузетно позитивна: **96% испитаника** сматра да ова платформа помаже развоју вештина у веома великој (50%) или знатној мери (46%). Свега 2% види мали допринос, док исти проценат наставника не може да процени утицај.

Већина испитаника се у потпуности слаже са следећим тврдњама:

- еTwinning је изузетно погодан за истовремени развој више основних вештина и пружа одличан оквир за рад.
- Кроз еTwinning активности је лакше повезати наставне садржаје са стварним животним ситуацијама и аутентичним задацима.
- Пројекти ефикасније подстичу активно учешће ученика у поређењу са уобичајеном наставом.
- Крајњи допринос развоју вештина највише зависи од самог начина осмишљавања пројектних активности.

Резултати су приказани на слици 4.

Слика 4: У којој мери се слажете са следећим тврдњама о улози еТwinning-а у развоју основних вештина ученика? (N=212)

Такође, чак **88% наставника** наводи да приликом планирања активности свесно циља развоју једне или више основних вештина – често (50%) или увек (38%). Као директан резултат тога, 89% њих у свакодневном раду уочава да ученици у знатној (49%) или веома великој мери (40%) унапређују своје базичне компетенције.

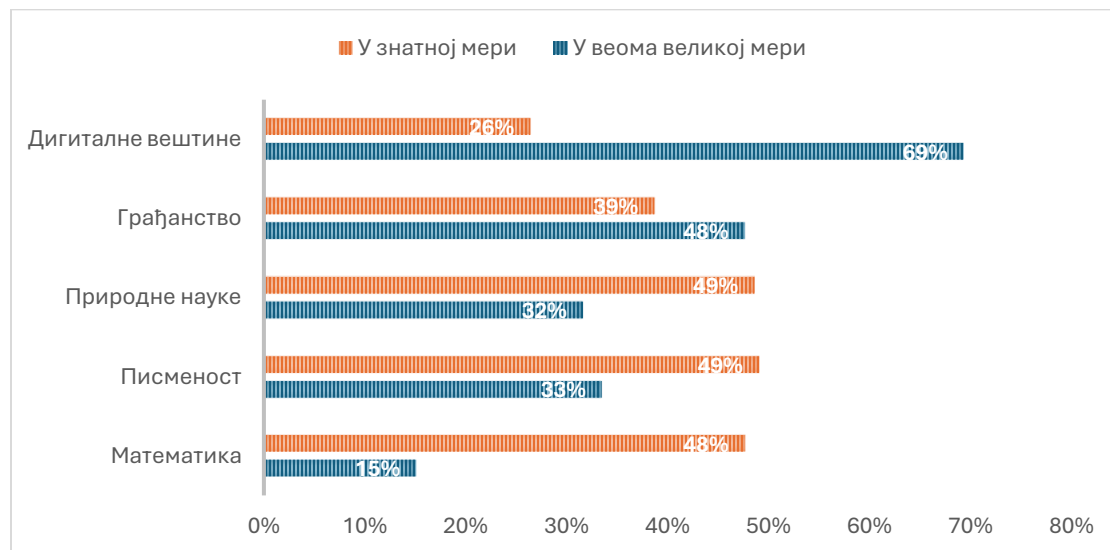
Коначно, **68% испитаника сматра да је допринос еТwinning-а значајно већи** у односу на традиционалне наставне активности, док 22% сматра да је тај допринос приближно исти.

Допринос еТwinning-а појединачним основним вештинама

Иако већина учесника сматра да еТwinning у знатној или веома великој мери помаже развоју свих основних вештина, **дигиталне вештине се јасно издвајају као примарне** – чак 69% испитаника сматра да се оне развијају у веома великој мери. Сличан резултат добијен је и кроз питање у коме су испитаници издвојили три основне вештине које се највише развијају кроз еТwinning активности у којима они учествују. Упоредни приказ приказан је у Табели 1.

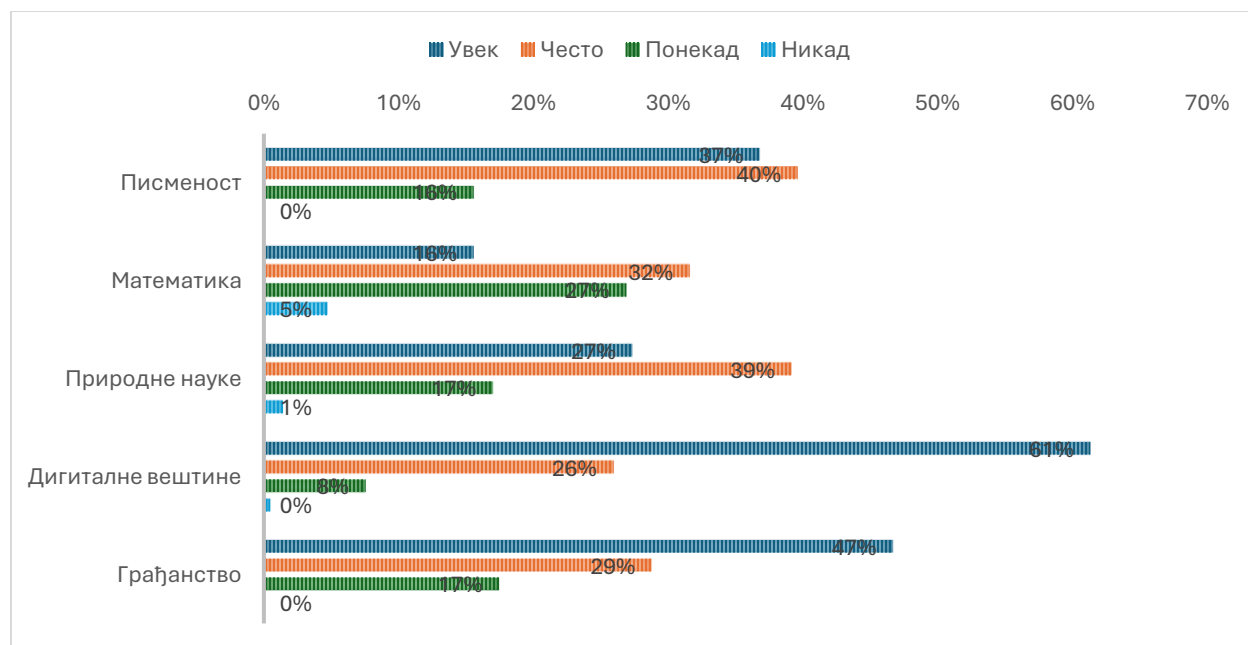
Основна вештина	Развој у веома великој мери (%)	Уврштено у топ 3 вештине (%)
Дигиталне вештине	69%	92%
Грађанство	48%	67%
Писменост	33%	60%
Природне науке	32%	44%
Математика	15%	17%

Табела 1 : Оцена доприноса еТwinning активности развоју појединачних основних вештина ученика. (N=212)

Слика 5: Молимо Вас да оцените у којој мери, према Вашем искуству, учешће у еТwinning активностима доприноси развоју следећих основних вештина ученика. (N=212)

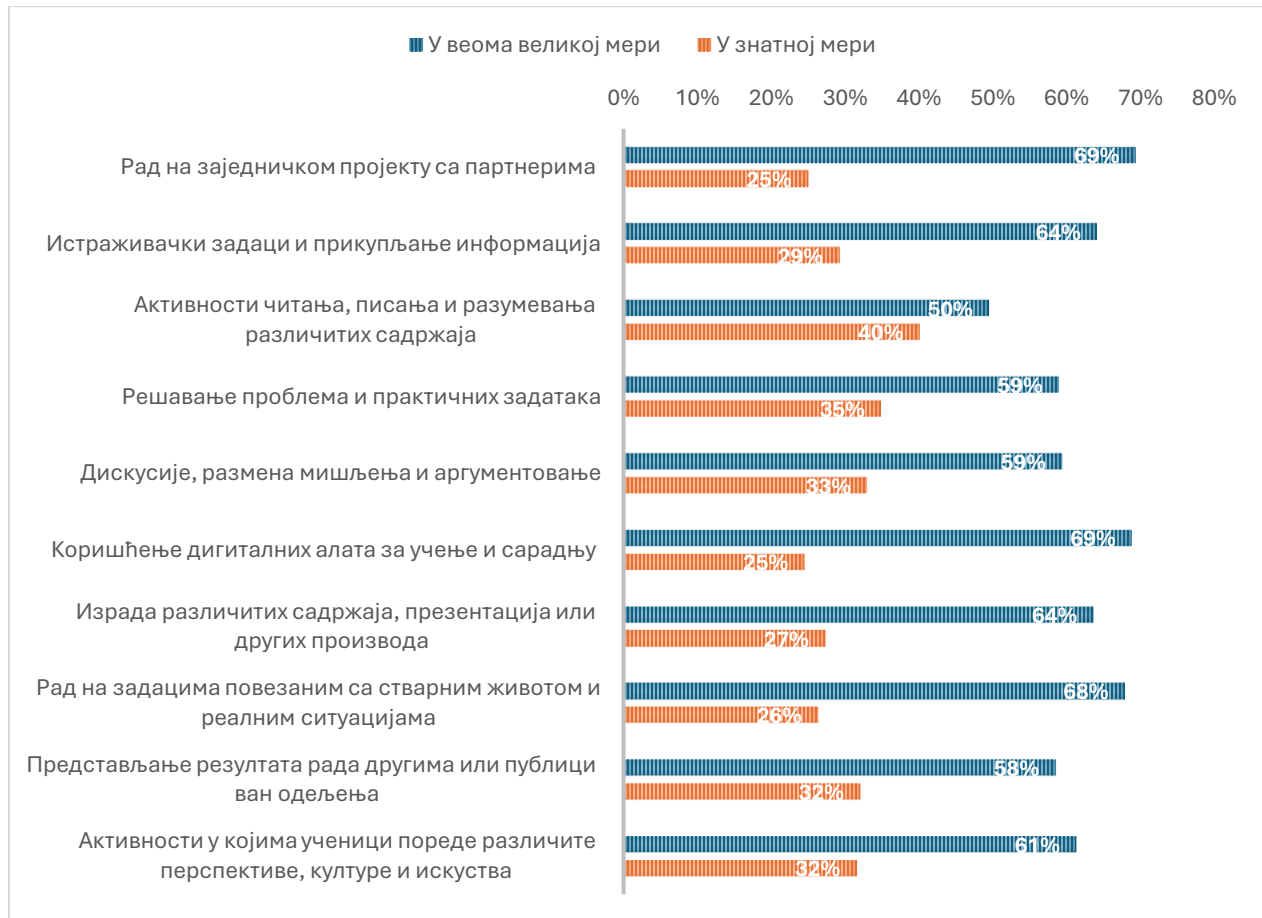
Овакав тренд прати и свесно планирање задатака од стране наставника. Највећи проценат испитаника увек свесно планира активности за дигиталне вештине (61%) и грађанство (47%), док се математика поново налази на зачељу са свега 16%.

Слика 6: Молимо Вас да оцените колико често у оквиру еТwinning активности свесно планирате задатке или процесе који су усмерени на развој следећих основних вештина ученика. (N=212)

Активности и механизми који доприносе развоју основних вештина

Наставници су оцењивали и конкретне образовне методе. Скоро сви испитаници су сагласни да сви понуђени педагошки приступи и активности на *eTwinning*-у у знатној или веома великој мери подстичу развој поменутих вештина, што потврђује висок ниво усаглашености унутар заједнице. Резултати су приказани на сликама 7 и 8.

Слика 7: Молимо Вас да оцените у којој мери следеће активности у *eTwinning*-у доприносе развоју основних вештина ученика. (N=212)

Слика 8: Молимо Вас да оцените у којој мери следећи педагошки приступи у еTwinning-у доприносе развоју основних вештина ученика. (N=212)

Препреке, изазови и услови за подстицање развоја основних вештина

Кључни изазови за наставнике

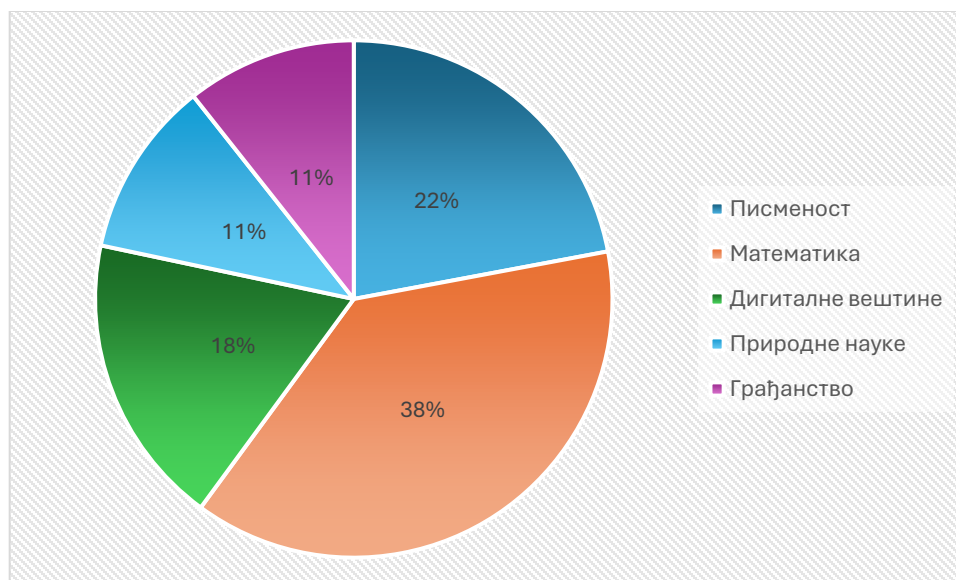
Као главне препреке са којима се суочавају током интеграције основних вештина кроз *eTwinning*, испитаници издвајају:

- Недостатак времена за планирање и реализацију активности (50%)
- Тешкоће у усклађивању пројеката са званичним наставним планом и програмом (42%)
- Недовољни технички услови или недостатак опреме (37%)
- Језичке баријере у међународној сарадњи (33%)
- Превелики административни или организациони терет (31%)
- Различит ниво предзнања и способности ученика (28%)
- Недовољна подршка колега или руководства установе (24%)

Изазови попут ниске дигиталне компетентности ученика (18%), слабе мотивације ученика (16%) или проблема са проналажењем одговарајућих пројектних партнера (17%) препознати су у знатно мањој мери.

Најзахтевније вештине за планирање

Наставницима је најтеже да осмисле подстицајне активности за математику (чак 47%), а затим за писменост (27%) и дигиталне вештине (23%).

Слика 9: За које основне вештине Вам је најтеже да осмислите одговарајуће подстицајне активности у eTwinning-у? (N=212)

Кључни услови за успех

Преко 70% испитаника идентификовало је следеће факторе као веома важне за успешан развој вештина код ученика кроз пројекте:

- Јасно осмишљене пројектне активности и задаци (85%)
- Мотивисани и активни партнери на пројекту (79%)
- Довољно времена за планирање и реализацију (79%)
- Активности у потпуности прилагођене узрасту и могућностима ученика (79%)
- Квалитетна међународна сарадња и комуникација (77%)
- Добра техничка опремљеност и приступ дигиталним алатима (74%)
- Системска подршка и јасне смернице за наставнике у вези са основним вештинама (72%)

Потребе наставника и интересовање за будуће усавршавање

Како би успешне изазове преточили у ефикасну праксу, испитаници су оцењивали у којој мери су им потребни специфични облици подршке за интегрисање основних вештина кроз eTwinning пројекте. Резултати показују високу и релативно уједначену потребу за свим понуђеним видовима подршке, при чему се одговори „веома потребно” крећу у распону од 37% до 44%.

У наставку је приказан детаљан преглед потреба наставника, рангиран према проценту испитаника који су одређени вид подршке означили као веома потребан:

Облик подршке	Веома потребно (%)	Потребно у знатној мери (%)	Укупна позитивна процена (%)
Примери добре праксе из различитих предмета и образовних нивоа	42%	38%	80%
Примери конкретних еТwinning активности за развој основних вештина	38%	40%	78%
Обуке о праћењу и процени развоја вештина ученика	44%	34%	78%
Препоруке за повезивање еТwinning активности са наставним планом	44%	33%	77%
Могућност размене искустава са другим еТwinning корисницима	42%	35%	77%
Обуке о планирању активности усмерених на развој основних вештина	41%	34%	75%
Готови или полуготови ресурси за непосредну примену у раду	39%	34%	73%
Подршка у проналажењу одговарајућих партнера за пројекте	37%	31%	68%
Техничка подршка у коришћењу дигиталних алата	40%	25%	65%

Табела 2: Колико су Вам потребни следећи облици подршке да бисте коришћењем еТwinning-а успешније подстицали развој основних вештина? (N=212)

Када се саберу категорије „веома потребно” и „потребно у знатној мери”, наставници као најкорисније ресурсе издвајају **примере добре праксе из различитих предмета** (80%), **конкретне примере еТwinning активности** (78%) и **обуке о праћењу и процени развоја вештина** (78%). Ови подаци јасно указују на то да је заједници потребна практична, примењива и добро контекстуализована подршка.

Спремност за даљи професионални развој

Висок ниво мотивације унутар заједнице потврђује се кроз изузетно позитиван одговор на питање о учешћу у будућим активностима. Чак 80% испитаника изразило је директну заинтересованост за учешће у будућим еТwinning активностима, обукама или размени примера праксе који би били посвећени развоју основних вештина ученика.

Додатно, 17% испитаника је означило опцију „можда”, док је свега 2% навело да није заинтересовано за овај вид усавршавања.

Ови резултати представљају јасан путоказ за планирање будућих националних *eTwinning* обука, вебинара и припрему материјала, који би требало да се примарно фокусирају на методологију праћења напретка ученика и конкретне обрасце за интеграцију пројектних активности у званичне наставне програме.

Анализа квалитативних одговора: Потребе, предлози и поруке колегама

Отворена питања у упитнику пружила су испитаницима прилику да детаљније опишу своје специфичне потребе, али и да упуте мотивишуће поруке колегама које тек улазе у *eTwinning* заједницу.

У погледу додатних потреба, наставници најчешће истичу практичне и конкретне образовне алате:

- Велики број испитаника наводи потребу за обукама у вези са коришћењем дигиталних алата, доступношћу AI (вештачка интелигенција) платформи, као и унапређењем општих вештина дигиталне и медијске писмености. Поред тога, спомиње се и потреба за бољим техничким опремањем самих учионица.
- Наглашава се потреба за „готовим и полуготовим” материјалима за рад, јасним смерницама за праћење развоја вештина код ученика, смањењем административног терета, као и успостављањем платформи за лакшу размену *eTwinning* искустава.

Када су у питању савети за друге наставнике, одговори су изразито охрабрујући и могу се груписати у неколико кључних порука:

- Најчешћи савет колегама јесте да се „окушају”, „осмеле и покушају” и да се не плаше почетних баријера (попут језичких препрека или усклађивања времена). Исто тако, искуснији наставници поручују да је *eTwinning* „дивно искуство” које не треба пропустити.
- Препоручује се да се на почетку крене са мањим, једноставнијим пројектима и јасно дефинисаним исходима, како би се постепено стицало искуство („само полако – мали кораци”).
- Наставници саветују своје колеге да буду упорни, креативни и да не одустају већ на првом кораку или пројекту. Такође, као важан савет наводи се формирање тимова унутар самих школа и континуирана размена искустава са заједницом.

Закључак и препоруке

Сprovedено истраживање пружа детаљан увид у перцепцију едукатора у Србији када је у питању улога платформе *eTwinning* у развоју основних вештина ученика (писменост, математика, природне науке, дигиталне вештине и грађанство). На основу анализе ставова 212 активних корисника, могу се извући кључни закључци и дефинисати препоруке за даљу подршку наставницима.

Кључни налази

- Чак 96% испитаника сматра да *eTwinning* значајно или у веома великој мери доприноси развоју основних вештина, при чему већина (68%) наглашава да је овај допринос знатно већи у односу на традиционалне наставне активности.
- Дигиталне вештине (92% у топ 3) и грађанство (67% у топ 3) препознати су као апсолутни приоритети који се најприродније и најчешће развијају кроз *eTwinning* пројекте.
- Математичке вештине се налазе на самом зачељу – свега 17% испитаника их сврстава у топ 3 вештине које се развијају, а скоро половини наставника (47%) управо је за ову област најтеже да осмисли подстицајне пројектне задатке.
- Као главне препреке издвајају се недостатак времена за планирање (50%) и потешкоће у усклађивању пројектних активности са званичним наставним планом и програмом (42%).
- Чак 80% наставника је недвосмислено изразило спремност да учествује у будућим обукама и размени праксе на ову тему, што указује на велики потенцијал за даљи раст заједнице.

Препоруке за даљи развој

На основу препознатих потреба и изазова са којима се наставници суочавају, предлажу се следеће мере у оквиру подршке *eTwinning* заједници:

1. Креирање практичних приручника са примерима добре праксе

Будући да наставници издвајају примере добре праксе (80%) и конкретне пројектне активности (78%) као кључне облике подршке, потребно је развити јавне базе знања или брошуре. Ови материјали би требало да садрже успешне, већ реализоване *eTwinning* пројекте са јасним приказом како су основне вештине интегрисане у пројектни ток.

2. Развој смерница за интеграцију у курикулум

Како би се ублажио изазов усклађивања пројеката са званичним програмима (проблем за 42% испитаника), препоручује се израда кратких мапа или водича за повезивање *eTwinning* активности са исходима учења.

3. Организација специјализованих обука за „теже” образовне области

Потребно је осмислити циљане вебинаре и националне обуке фокусиране на развој математичких и научно-писмених вештина кроз *eTwinning*. Наставницима је потребна подршка да уоче како се математички концепти и *STEM/STEAM* приступи могу креативно имплементирати у *eTwinning* пројекте, чиме би се разбио мит да је *eTwinning* погодан само за језичке и друштвене теме.

4. Фокус на методологију праћења и вредновања унапређења вештина

С обзиром на то да чак 44% испитаника истиче потребу за обукама у вези са проценом развоја вештина ученика, наредне обуке би требало да понуде конкретне матрице (рубрике), дигиталне беџеве и алате за форматирану процену (вредновање за учење) унутар самог *TwinSpace*-а.

5. Подстицање вршњачке подршке и умрежавања

Размена искустава међу колегама је веома важна за 77% испитаника. Кроз националне *eTwinning* амбасадоре и искусне *eTwinners*-е треба подржати моделе менторства у којима би искуснији корисници помагали почетницима у проналажењу партнера (што је изазов за 37% наставника) и почетном планирању активности.